

МЕТОД КЕЙС-СТАДІ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Марина Чистякова¹

<https://orcid.org/0000-0003-1626-1005>

Василь Мазур²

<https://orcid.org/0000-0001-8261-7896>

Леонід Гурман³

<https://orcid.org/0000-0001-9681-6714>

Андрій Ладиняк⁴

<https://orcid.org/0000-0001-6096-5902>

Володимир Приходько⁵

<https://orcid.org/0000-0002-9695-2369>

Данііл Марчук⁶

<https://orcid.org/0000-0003-4015-4998>

Володимир Марчук⁷

<https://orcid.org/0000-0001-8201-9570>

¹⁻⁷ Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, Україна

кореспондент-автор – М.Чистякова: chystiakova@kpnpu.edu.ua

doi: 10.32626/2309-8082.2022-26.150-155

У статті проаналізовано метод кейс-стаді у професійно орієнтованому навчанні майбутніх вчителів фізичної культури. Кейс-метод допомагає здобувачам вищої освіти представити себе в реальній професійній ситуації, а не просто вирішити проблемну ситуацію. *Мета.* Схарактеризувати зміст і можливості застосування методу кейс-стаді у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. *Методи.* Для досягнення поставленої мети використовували аналіз спеціальної науково-методичної літератури щодо змісту, завдань, структури кейс-методу, класифікації кейс-типів залежно від мети. Педагогічне анкетування. *Результати.* Обґрунтовано взаємозв'язок кейсів з іншими методами навчання професійної підготовки. Одержані результати анкетування показали високий рівень зацікавленості здобувачів вищої освіти до запропонованого методу та високий рівень їхньої готовності до розв'язання педагогічних ситуацій. Показано, що використання кейс-стаді методу в умовах професійної підготовки створює необхідні передумови як для розвитку компетентності здобувачів вищої освіти, так і для формування вміння приймати колективні та індивідуальні рішення професійного характеру. Висновок полягає в тому, що організація аудиторної роботи на основі методу кейс-стаді стимулює інтерес майбутніх вчителів фізичної культури до професійної діяльності та підвищує якість їхньої підготовки.

Ключові слова: кейс-навчання, професійна підготовка майбутніх фахівців, майбутні вчителі фізичної культури, потенціал, ситуація.

Вступ

Нині перед вищою педагогічною освітою стоять проблеми й завдання щодо підготовки фахівця-професіонала високої кваліфікації, який не лише б досконало володів основами своєї професії, а й вмів застосовувати свої знання у нових, мінливих умовах [10; 12].

Традиційних форм і методів вже недостатньо для формування професійних компетентностей майбутнього вчителя фізичної культури, необхідно впроваджувати інтерактивні технології з особистісно-орієнтованим підходом до здобувачів вищої освіти [11; 29].

Проблема застосування інтерактивних методів у освітньому процесі завжди гостро стояла перед педагогічною громадськістю [9; 18; 21], актуальною вона є і сьогодні [6; 12; 17].

Marina Chystiakova, Vasyl Mazur, Leonid Hurman, Andrii Ladiyniak, Volodymyr Prykhodko, Daniil Marchuk, Marchuk, Volodymyr. Case studies method as a technology for the formation of professional competences of future teachers of physical culture.

Abstract. This article analyzes the case-study method as a modern technology of professionally oriented teaching of future teachers of physical culture. The case study method helps students present themselves in real life situations, rather than just solve a complex problem. *Objective.* To characterize the content and possibilities of applying the case method in the process of professional training of future physical education teachers. *Methods.* To achieve this goal, methods of theoretical analysis of the scientific literature on the content, objectives, structure of case technologies; classification of case-types depending on the educational purpose are used, questionnaire. *Results.* The interconnection of case studies with other methods of teaching and professional training is substantiated. The obtained results of the questionnaire showed a high level of interest of higher education seekers in the proposed method and a high level of their readiness to solve pedagogical situations. The use of the case method in the conditions of professional training creates the necessary prerequisites both for the development of the competence of students of higher education and for the formation of the ability to make collective and individual decisions of a professional nature. *Conclusion.* The conclusion is that the auditorium work organization based on the case-study method stimulates future teachers of physical culture interest and increases their preparation quality.

Keywords: case-study, professional training of future specialists, future teachers of physical culture, potential, situation.

Одним з інтерактивних методів навчання, який є важливою складовою практики вищої професійної освіти у всьому світі, є використання методу кейс-стаді (case-study method) [26; 27; 30]. Необхідно зазначити відсутність у доступній нам науковій та науково-методичній літературі даних щодо досвіду застосування кейс-стаді в процесі підготовки майбутніх вчителів фізичної культури.

Матеріали та методи дослідження

Мета дослідження: схарактеризувати зміст і можливості застосування методу кейс-стаді у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури.

Аналіз спеціальної науково-методичної літератури включав друковані літературні джерела та бази

даних Scopus, SPORT Discus, Web of Science, Scholar. Дослідницька вибірка складалася з публікацій, що відображалися при використанні таких ключових слів: підготовка майбутнього вчителя фізичної культури, заклад вищої освіти, інтерактивні методи, формування професійних компетентностей, кейс-стади метод, the selected case study, case study research, discipline «physical culture», case method, professionally applied physical training, а також відповідні їм аббревіатури й комбінації. Попередньо було обрано понад 100 джерел інформації, після цього проведено остаточний огляд та виокремлено 31. Їхній матеріал було опрацьовано за допомогою загальнонаукових методів, зокрема аналізу і синтезу, систематизації, узагальнення [13].

Для вивчення стану проблеми з професійної підготовки майбутнього вчителя з фізичної культури проводились спостереження за освітнім процесом, бесіди та опитування роботодавців, викладачів, здобувачів вищої освіти, аналіз педагогічного досвіду викладачів, учителів фізичної культури.

Для визначення ставлення здобувачів вищої освіти до занять з використанням методу кейс-стаді ми провели анкетування (письмове опитування за розробленою нами анкету) серед здобувачів 3 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Було залучено 39 здобувачів вищої освіти. Змістом були питання, що стосувались ставлення здобувачів вищої освіти до інтерактивних методів навчання, зокрема методу кейс-стаді. Опитування проводилось відповідно до принципів Гельсінської Декларації.

Результати дослідження

Вибір Україною європейської інтеграції потребує якісного реформування системи освіти та реструктурування діяльності кожного педагога відповідно до нових вимог [1; 3; 5]. Усе частіше ми чуємо, щоб підготувати конкурентоспроможного, творчого, адаптивного фахівця, який володіє сучасними педагогічними вміннями та навичками для успішного здійснення професійної діяльності в закладі загальної середньої освіти, сучасний педагог поряд з загальновідомими ролями має бути розробником навчальних програм, тьютором, ментором, фасилітатором, дослідником, менеджером тощо.

Опитування роботодавців, яке проводилось під час проведення практик в ЗЗСО, днів відкритих дверей та розширених засідань кафедри теорії і методики фізичного виховання, засвідчило, що переважна більшість (85 %) респондентів потребують нового вчи-

теля, який повинен володіти необхідним набором компетенцій, що дадуть йому змогу організувати пошук ефективних рішень у різних професійних ситуаціях. Також роботодавці зазначали, що нині дуже високі вимоги до особистості педагога, технології його діяльності, і, безумовно, вони суттєво зростатимуть із входженням вітчизняної освіти до міжнародного освітнього простору.

За даними закордонних авторів [26; 28; 31], провідним із методів, який сприяє формуванню навичок професійної діяльності, є метод кейсів.

Перші колекції кейсів з'явилися на початку 20 століття у звітах Гарвардського університету про бізнес, хоча сам метод сягає своїм корінням у стародавню техніку сократівського методу пізнання, аристотелівську логіку, розбір воєнних операцій в Спарті [22; 26]. Тобто, в основі кейс методу лежить ідея проблемного мислення, яка поєднує навчальні, аналітичні та виховні аспекти.

Фахівці [20; 21] розглядають навчання на прикладах методу кейсів як активний метод, який побудований на описі реальної проблемної ситуації. Результатом застосування методу є не тільки знання, а й навички професійної діяльності, а також розвиток системи цінностей, професійних позицій, життєвих установок, професійного світовідчуття [3; 18].

Відповідно до класичного визначення сутності методу кейсів: здобувачам вищої освіти пропонується проаналізувати реальну професійну ситуацію, опис якої показує проблему (з англійської «case» – випадок, «case study» – повчальний випадок), розробити алгоритми й технології вирішення професійних завдань та вибрати найефективніше рішення в контексті даної проблеми [2; 8; 17]. Тобто, інтерактивне навчання («інтерактивний» походить від англ. «inter» – «взаємний», «act» – «діяти») за методом кейс-стаді полягає не в отриманні готового знання, а в його виробленні, співнавчанні, взаємонавчанні, співтворчості студента і викладача.

Кейс-стаді метод є складною системою, в процесі аналізу якого інтегровані інші наукові методи: моделювання, системний аналіз, «мозковий штурм», проблемний метод, метод опису та класифікації, ігрові методи тощо [6; 14].

Як інтелектуальний продукт, кейс має свої першоджерела, так, як вихідний матеріал можуть бути дані, які отримані в результаті дослідження (field research) чи відкриті джерела інформації [19; 26].

На думку фахівців [5; 22] кейс повинен містити оптимальний обсяг інформації максимально наближеної до реальності практичної професійної ситуації. Кейс повинен складатися з урахуванням особливостей

здобувачів вищої освіти та методів навчання, бути пов'язаним з темою навчального курсу.

Нині існує досвід застосування багатьох видів кейсів, які варіюються залежно від об'єму, складності, формату, спрямованості, структури, мети тощо [4; 16; 19]. Так, залежно від об'єму кейси можуть містити невеликий обсяг матеріалу від 1 до 10 сторінок (short vignettes) чи мати детальну інформацію обсягом до 50 сторінок (long unstructured cases). Залежно від мети в освітньому процесі виокремлюють практичні, навчальні та науково-дослідні кейси [8]. Метою практичних кейсів є напрацювання навичок застосування отриманих знань, наприклад, шляхом складання нормативних документів тощо. Навчальні кейси надають можливість набути досвід розв'язання типових задач, з якими майбутній фахівець буде стикатися у повсякденній практичній діяльності. Науково-дослідні кейси (ground breaking cases) орієнтовані на проведення наукового дослідження (отримання нового знання) та напрацювання навичок оформлення наукового результату.

Автором Stake R. E. [26] надана класифікація типів дослідницького кейса відповідно до аналізу ситуації. Так, внутрішній (intrinsic) кейс досліджує унікальну ситуацію. Наприклад, вивчається ситуація, виникнення якої спровоковано індивідуальними особливостями вчителя чи здобувача освіти на уроці фізичної культури. В іншому прикладі кейс-стаді методу [26], автори вивчали літню подружню пару, яка живе з деменцією, щоб дослідити, як хвороба вплинула на їхнє повсякденне життя, рухову активність та стосунки. Інструментальний (instrumental) кейс навпроти досліджує типову ситуацію для групи людей. До типових ситуацій відносяться ті, які часто виникають у роботі вчителя, як приклад внаслідок характерних вікових особливостей учнів.

Сукупний (collective) кейс-стаді містить у собі вивчення кількох випадків одночасно або послідовно з метою створення ще ширшої оцінки певної проблеми. Кейси, які складаються з сукупності даних, є найбільш складними та неоднозначними, можуть містити неправдиву чи непотрібну інформацію. Вони призначені для розвитку аналітичних навичок, навичок роботи в команді тощо [25].

Не дивлячись на усю різноманітність та види кейсів вони повинні мати чітку мету, містити опис практичної (проблемної) ситуації, формулювання завдання, пропонований формат результату та критерії оцінювання [1; 2].

Для створення ефективного педагогічного кейса потрібно чітко визначити, з якою метою він проектується, визначити його місце в освітньому компоненті, у

структурі формальної чи неформальної освіти, обумовити компетенції, які формуються у здобувачів вищої освіти при вирішенні проблемної ситуації [5; 4; 7].

Наступним кроком підготовки кейса буде розробка вступу де подаються короткі відомості про головних учасників ситуації з передісторією (якщо вона потрібна); прописується особистісна значущість ситуації (історії) [4]. Цей крок передбачає визначення змісту проблемної ситуації, яка буде розглядатися, формулювання основних тез кейса.

Не менш важливою під час розробки кейса є добирання додаткової медіаінформації (якщо таке передбачається завданнями кейса) у вигляді публікацій у ЗМІ чи наукових виданнях, аудіо- чи відеоматеріалів, малюнків, нормативних документів тощо. Цей крок показує перехід від інформаційного до сутнісного поля кейса [6; 9].

Особливу увагу слід приділити процедурі формулювання питань, які допоможуть в основній частині кейса здобувачу вищої освіти розглянути головний масив інформації (дискусійний компонент кейса) розв'язати проблему, відпрацювати певні навички. Питання для кейса мають бути відкритими, не містити очевидної відповіді [2; 6].

В завершальній частині кейса здобувачі вищої освіти мають можливість поради з виробленим особистим рішенням, ознайомитись з альтернативними варіантами. Рефлексія отриманого результату.

До критеріїв оцінювання здобувачів вищої освіти належать: активність в обговоренні кейса, участь у роботі групи та самостійна робота з підготовки до заняття [8].

На основі вищевикладеного ми зробили припущення, що впровадження в освітній процес методу кейс-стаді покращить якість професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури.

У процесі дослідження ми звернулися до праць Європейського регіонального бюро ВОЗ (WHO Regional Office for Europe) стосовно плану розробки та реалізації проекту щодо привабливості фізичної активності для молоді (Physical Activity project) [23]. Викладені в дослідженні приклади застосування методу кейс-стаді ми використали під час семінарських занять з дисциплін професійної підготовки для здобувачів 3 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Щоб перевірити гіпотезу щодо впровадження методу кейсів в галузі фізичної культури було проведено анкетування здобувачів вищої освіти. Змістом були питання, що стосувались ставлення здобувачів вищої освіти до інтерактивних методів навчання, зокрема методу кейс-стаді.

Одержані результати анкетування показали високий рівень зацікавленості здобувачів вищої освіти до запропонованого методу та високий рівень їхньої готовності до розв'язання педагогічних ситуацій. На запитання «Як ви оцінюєте свій інтерес до занять за методом кейс-стаді?» 76.92 % здобувачів відповіли «високий», а 23.07 % студентів оцінили свій інтерес як «середній». На запитання «Чи вважаєте Ви необхідним уведення систематичного виконання на заняттях методу кейс-стаді?» відповіді розподілилися таким чином: так – 82.05 %, ні – 5.12 %, не знаю – 12.82 %. На питання «Чи вважаєте Ви потрібним і надалі постійно удосконалювати свої уміння розв'язувати педагогічні ситуації методом кейс-стаді?». Отримали такі відповіді: а) так – 84.61 %; б) ні – 2.56 %; в) не знаю – 12.82 %.

Під час вивчення питання, яке стосувалося компетенцій, які формуються у здобувачів вищої освіти при вирішенні проблемної ситуації методом кейс-стаді, з'ясували таке. Поставили питання «Що спричинило зміни у ставленні до процесу навчання за методом кейс-стаді?». Більшість майбутніх учителів фізичної культури відзначили таким чинником розуміння ними, що оцінюють не лише рівень їхніх знань, умінь та навичок, а і їхні особистісні якості у процесі розв'язання педагогічних ситуацій.

Дискусія

Спостереження за освітнім процесом, бесіди та опитування роботодавців показали, що нині роботодавці потребують від молодого фахівця не тільки знань, але і нових способів мислення.

За даними опитування Національної асоціації коледжів і роботодавців США (National Association of Colleges and Employers, NACE), в оцінках роботодавців щодо навичок, які вони найбільше цінують у нових працівниках, Forbes повідомило: «Компанії хочуть кандидатів, які вміють критично мислити, вирішувати проблеми, працювати в команді, підтримувати професійну поведінку та демонструвати сильну трудову етику» [19].

За даними закордонних фахівців [18; 29; 31], метод кейсів відповідає цим вимогам. Як свідчить дослідження Н. Осіної [6], на сьогодні у провідних університетах світу студенти витрачають на розв'язання кейсів від 30 до 45 % навчального часу. Для прикладу, студент Гарварду упродовж усього часу навчання в університеті знайомиться, розробляє і розв'язує близько 500-700 кейсів.

В останні роки методичні аспекти використання кейс-методу при вивченні економічних, медичних, педагогічних дисциплін почали впроваджуватись в освітній процес ЗВО України [1; 5; 6; 8]. Водночас в галузі

фізичної культури банк кейсів ще не почав формуватися. Проте, вочевидь, що рішення кейсів значно розширює можливості формування професійних компетенцій майбутніх фахівців. На підставі одержаних нами результатів анкетування встановлено, що кейс-метод стимулює індивідуальну активність, формує позитивну мотивацію до навчання, підвищує рівень готовності до розв'язання педагогічних ситуацій, виявляє прагнення до професійного зросту.

Автори [5; 9], наголошують, що найбільшою проблемою у застосуванні методу кейс-стаді у педагогічних ЗВО є відсутність літератури щодо застосування означеного методу, тобто низький рівень інформаційного забезпечення, тоді як у світовій освіті функціонує могутня «індустрія» підготовки кейсів. Так, лідером створення й розповсюдження кейсів є The Case Centre [17], який співпрацює з більш ніж 500 організаціями. Для заохочення і популяризації методу кейсів, переважно в бізнесі, проводяться вебінари, семінари, нагороджуються кращі розробники, наприклад «Видатний кейс-учитель» (Outstanding Case Teacher). З 2019 року The Case Center видає журнал Case Focus, який публікує високоякісні рецензовані навчальні кейси.

Крім того, як зазначають автори [5; 9], написання кейса вимагає від викладача великих витрат часу та зусиль, від здобувача вищої освіти – більшої відповідальності та залученості, що не завжди є типовим для українського освітнього контексту.

Не дивлячись на вищеперераховані складнощі, впровадження методу кейс-стаді для майбутніх вчителів фізичної культури, на нашу думку, є ефективним. Проте, його необхідно використовувати тоді, коли він стає найбільш ефективним способом вивчення конкретної теми. Для вивчення всього курсу краще застосовувати метод кейс-стаді у єдності з іншими методами навчання, які закладають у здобувачів вищої освіти системні знання.

Висновки

Підсумовуючи все сказане вище можна зробити висновок, що метод кейс-стаді є одним з підходів активного навчання, що розглядається як ефективніший спосіб відпрацювання професійних навичок та досягнення навчальних цілей.

Використання кейс-методу в умовах освітнього процесу створює необхідні передумови як для розвитку компетентності здобувачів вищої освіти, так і для формування умінь приймати колективні та індивідуальні рішення професійного характеру.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Джерела та література

1. Андрущак Т. Г. Особливості організації процесу фахової підготовки на основі кейс-методу. Черкаси, 2015. С. 218-222.
2. Гидденс А., Инь В.Р. Приложения тематических исследований. Беверли Хиллз. Калифорния: Сейдж Паблшинг, 1993. С. 34-39.
3. Кларин М. В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии. Анализ зарубежного опыта. Рига : Эксперимент, 1998. 176 с.
4. Малинина М. Метод case study в неформальном образовании. Адукатар. 2002. С. 2-7.
5. Осадченко І. І. Теорія і практика ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи : монографія. Умань : ПП Жовтий, 2012. 414 с.
6. Осіна Н. А. Кейс-метод як спосіб формування життєвих компетентностей учнів : метод. Рекомендації. Запоріжжя, 2018. 31 с.
7. Павлик Н. П. Теорія і практика організації неформальної освіти майбутніх соціальних педагогів. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 234 с.
8. Сейко Н., Ситняківська С., Павлик Н. Кейс-технології у білінгвальної підготовці фахівців соціальної сфери. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2021. Вип. 2(7). С. 12-18.
9. Сидоренко А. И., Чуба В.И. Ситуационная методика обучения: Теория и практика. Киев : Центр инноваций и развития, 2001. 256 с.
10. Слюсарчук В., Банах В. Стан мотивації до саморозвитку і самоосвіти під час фізичного виховання дівчат у різних закладах вищої освіти. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*. 2021. Вип. 21. С. 29-34. URL: <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2021-21.29-34>
11. Сурмин Ю., Сидоренко А., Лобода В. Ситуационный анализ, или Анатомия Кейс метода. Киев : Центр инноваций и развития. 2002. 286 с.
12. Чистякова, М., Козак, Є., Петров, А., Авінов, В., Гурман, Л., Ладинак, А., Воронетський, В. Формування мотивації студентів до саморозвитку та самоосвіти. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*. 2021. Вип. 20. С. 57 - 60. URL <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2021-20.57-60>
13. Шиян Б. М., Єдинак Г. А., Петришин Ю. В. Наукові дослідження у фізичному вихованні та спорті : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ПП Видавництво «Оіюм», 2012. 280 с.
14. Ammerman, P., Gawel, A., Pietrzykowski, M., Rautkienė, R., Williamson T. (2012). The case study method in business education. *Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań*. 105-115.
15. Aronson, L. (2011). Twelve tips for teaching reaction at all level of medical education. *Med. Teacher*, 33 (3), 200-205.
16. Coakley, J., Dunning, E. (2000). *In Handbook of Sport Studies*, SAGE Publications: London, UK. <http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/76391/1/84.pdf> Emma Simmons. *Can cases enhance employability?* [Electronic resource]. URL: <https://www.thecasecentre.org/caseMethod/features/>
17. Gustafsson, J. (2017). *Single case studies vs. multiple case studies: a comparative study* (Thesis). Halmstad, Sweden: Halmstad University.
18. Kvam, P. (2000). The effect of active learning methods on student retention in engineering statistics. *American Statistician*, 54, 136-140.
19. Merriam, S.B. (1988). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education*. San Francisco, CA, USA: Jossey-Bass A Wiley Imprint.

References

1. Andrushchak, T.H. (2015), *Osoblyvosti orhanizatsii protsesu fakhovoi pidhotovky na osnovi keis-metodu* [Features of the organization of the process of professional training on the basis of the case-method]. Cherkasy. pp. 218-222. [in Ukrainian].
2. Giddens, A., In' V.R. (1993), *Prilozheniya tematicheskikh issledovaniy* [Applications of case studies]. Seydzh Publishing, Beverli Khillz, Kaliforniya. pp. 34-39.
3. Klarin, M. V. (1998), *Innovatsii v mirovoy pedagogike: obuchenye na osnove issledovaniya, igry i diskussii*. *Analiz zarubezhnogo opyta* [Innovations in world pedagogy: learning based on research, games and discussions. Analysis of foreign experience]. Eksperiment, Riga.176 p.
4. Malinina, M. (2002). *Metod case-study v neformalnom obrazovanii* [The case-study method in non-formal education]. Adukatar, C. 2-7.
5. Osadchenko, I. I. (2012), *Teoriya i praktyka sytuatsynoho navchannya u pidhotovtsi maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly* [Theory and practice of situational learning in the training of future primary school teachers]. PP Zhovtyy, Uman'. 414 p. [in Ukrainian].
6. Osina, N. A. (2018), *Keis-metod yak sposib formuvannia zhyttievkykh kompetentnostei uchniv* [The case method as a way of forming students' life competencies]. Zaporizhzhia. 31 p. [in Ukrainian].
7. Pavlyk, N. P. (2018), *Teoriia i praktyka orhanizatsii neformalnoi osvity maibutnikh sotsialnykh pedahohiv*. [Theory and practice of organizing informal education of future social teachers]. Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, Zhytomyr. 234 p. [in Ukrainian].
8. Seyko, N., Sytnyakovska, S., Pavlyk, N. (2021), "Keys-tekhnohohiyi u bilinhval'niy pidhotovtsi fakhivtsiv sotsial'noyi sferi" [Case technologies in bilingual Training of social sphere specialists]. *Social work and social education*, № 2(7), pp. 12-18. [in Ukrainian].
9. Sidorenko, A. I, Chuba, V. I. (2021), *Situatsionnaya metodika obucheniya: Teoriya i praktika* [Situational Teaching Methods: Theory and Practice]. Tsentri innovatsiy i razvitiya, Kyiv. 256 p. [in Ukrainian].
10. Slyusarchuk, V., Banakh, V. (2021), "Stan motyvatsiyi do samorozvytku i samoosvity pid chas fizychnoho vykhovannya divchat u riznykh zakladakh vyshchoyi osvity" [State of motivation for self-development and self-education during physical education of girls in different higher education institutions]. *Bulletin of Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University: Physical education, sports and human health*, 21, pp. 29-34. Retrieved from: <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2021-21.29-34> [in Ukrainian].
11. Surmin, Y., Sidorenko A., Loboda V. (2002), *Situatsionnyy analiz, ili Anatomiya Keys metoda* [Situational Analysis, or Anatomy of the Case Method]. Tsentri innovatsiy i razvitiya, Kyiv. 286 p. [in Ukrainian].
12. Chistyakova, M., Kozak, Y., Petrov, A., Avinov, V., Gurman, L., Ladinyak, A., Voronetsky, V. (2021), "Formuvannia motyvatsiyi studentiv do samorozvytku ta samoosvity" [Formation of motivation of students to self-development and self-enlightenment]. *Bulletin of Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University: Physical education, sports and human health*, 20, pp. 57-60. [in Ukrainian].
13. Shiyann, B.M., ledynak, G.A., Petryshyn, Yu.V. (2012), *Scientific research in physical education and sports*. LLC "Printing House" Ruta", Kamyanets-Podilsky. 280 p. [in Ukrainian].
14. Ammerman, P., Gawel, A., Pietrzykowski, M., Rautkienė, R., Williamson T. (2012). *The case study method in business education*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań. pp 105-115.
15. Aronson, L. (2011). Twelve tips for teaching reaction at all level of medical education. *Med. Teacher*, 33 (3), 200-205.

20. Herreid, C. (2011). Case study teaching. *New Directions for Teaching and Learning*, Issue 128, 31-40.
21. Pariseau S. E., Kezim B. (2007). The effect of using case studies in business statistics. *Journal of Education for Business*, 83(1), 27-31.
22. Paul Kelly, Anne Matthews and Charlie Foster (2012), European Union. *Sport and Physical Activity Report*. – Available online: https://www.researchgate.net/publication/258919912_Young_and_physically_active
23. Sandelowski, M. (1996). One is the liveliest number: the case orientation of qualitative research. *Res Nurs Health*, 19, 525-529.
24. Simons, H. (2009). *Case Study Research in Practice*. Sage: London, UK, Waddington, I.
25. Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. London: Sage Publications Ltd.
26. Stewart, Alison (2014). *Case study*. In Jane Mills & Melanie Birks (Eds.), *Qualitative methodology. A practical guide* (pp.145-159). Thousand Oaks, CA: Sage.
27. Swanson, D.A. & Morrison, P.A. (2010). Teaching business demography using case studies. *Popul Res Policy Rev*, 20 (1), 93-104.
28. Yin, R. (2014). *Case Study Research Design and Methods*. 5th ed. Sage: London, UK.
29. Yin, R., (1994). *Case study research: Design and methods* (2nd ed.). Beverly Hills, CA: Sage Publishing.
30. Zaidah, Z. (2007). Case study as a research method. *Jurnal Kemanusiaan*, 9.
16. Coakley, J., Dunning, E. (2000). In *Handbook of Sport Studies*, SAGE Publications: London, UK. <http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/76391/1/84.pdf> Emma Simmons. *Can cases enhance employability?* [Electronic resource]. URL: <https://www.thecasecentre.org/caseMethod/features/>
17. Gustafsson, J. (2017). *Single case studies vs. multiple case studies: a comparative study* (Thesis). Halmstad, Sweden: Halmstad University.
18. Kvam, P. (2000). The effect of active learning methods on student retention in engineering statistics. *American Statistician*, 54, 136-140.
19. Merriam, S. B. (1988). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education*. San Francisco, CA, USA: Jossey-Bass A Wiley Imprint.
20. Herreid, C. (2011). Case study teaching. *New Directions for Teaching and Learning*, Issue 128, 31-40.
21. Pariseau S. E., Kezim B. (2007). The effect of using case studies in business statistics. *Journal of Education for Business*, 83(1), 27-31.
22. Paul Kelly, Anne Matthews and Charlie Foster (2012). European Union. *Sport and Physical Activity Report*. – Available online: https://www.researchgate.net/publication/258919912_Young_and_physically_active
23. Sandelowski, M. (1996). One is the liveliest number: the case orientation of qualitative research. *Res Nurs Health*, 19, 525-529.
24. Simons, H. (2009). *Case Study Research in Practice*. Sage: London, UK, Waddington, I.
25. Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. London: Sage Publications Ltd.
26. Stewart, A. (2014). *Case study*. In Jane Mills & Melanie Birks (Eds.), *Qualitative methodology. A practical guide* (pp.145-159). Thousand Oaks, CA: Sage.
27. Swanson, D.A. & Morrison, P.A. (2010). Teaching business demography using case studies. *Popul Res Policy Rev*, 20 (1), 93-104.
28. Yin, R. (2014). *Case Study Research Design and Methods*. 5th ed. Sage: London, UK.
29. Yin, R., (1994). *Case study research: Design and methods* (2nd ed.). Beverly Hills, CA: Sage Publishing.
30. Zaidah, Z. (2007). Case study as a research method. *Jurnal Kemanusiaan*, 9, 11-14.

Надійшла до друку 11.09.2022